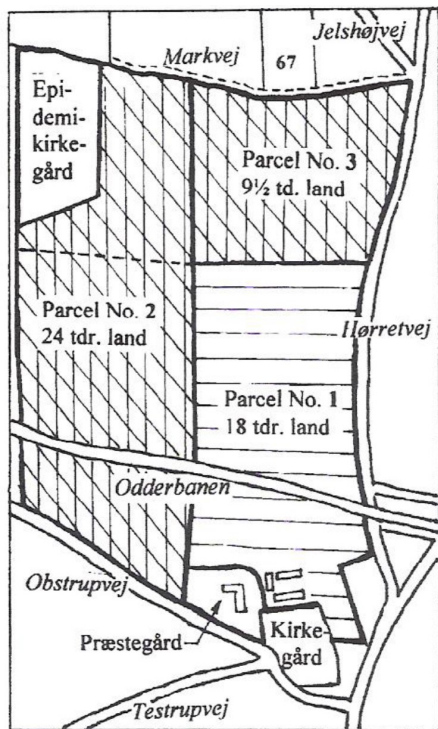

Epidemi-kirkegården i Mårslet

Denne tekst er skrevet af Hans Møller og udgivet 2002 i hæftet "Større og mindre beretninger fra det gamle Mårslet."

På kortet er vist udstrækningen af Mårslet Præstegårdsjorder før 1895 – i alt ca. 60 tdr. land bestående af Parcel No. 1, Parcel No. 2, Parcel No. 3 samt arealerne, der på kortet er angivet som "Præstegård", "Epidemikirkegård" og jernbane.

Epidemikirkegården anlægges

Epidemikirkegården var blevet anlagt i 1849 under treårskrigen 1848 – 50, hvor der var stor frygt for udbrud af en koleraepidemi. At frygten for kolera ikke var overdrevet, viser den epidemi, der få år senere brød ud i København, hvor mere end 5000 mennesker døde. Også Aarhus blev hårdt ramt, men i Mårslet blev der aldrig brug for kirkegården – epidemien nåede ikke til os.

Epidemikirkegården lå på præstegårdsjordens nordvestlige hjørne – mod nord grænsende op til Tranbjerggårdens marker – altså langt væk fra landsbybebyggelsen. En 6 alen bred adgangsvej til epidemikirkegården blev også anlagt fra landsbyens huse langs parcellernes nordskel med tilkørsel fra den vestre side af Hørretvej, hvor vejen fra Jelshøj udmunder i

Hørretvej – ved den nuværende rundkørsel.

Begyndende salg af præstegårdsjorden

I 1895 blev Parcel No. 2 og Parcel No. 3 af præstegårdsjorden – i alt 34 tdr. land – solgt af sognepræst Valdemar Bille på præsteembedets vegne til møller Hans Chr. Jensen, der i forvejen havde haft jorden i forpagtning. Salget af præstegårdsjorden var betinget af, at præsteembedet fortsat havde brugsret af epidemivejen, der gik langs parcellernes nordre skel ind til Matr. Nr. 24 – det vil sige til epidemikirkegården.

Kirkens salg af epidemijorden

I 1897 solgte kirken efter tilladelse fra Kirke- og Undervisningsministeriet til Hans Chr. Jensen, Møllegårdens ejer, det areal, der i 1849 var udlagt til epidemikirkegård. Samtidig fralagde kirken sig sin ret til at bruge epidemivejen langs det nordre skel. Et mindre stykke af denne gamle epidemivej kunne indtil 2001 endnu ses – det var tilkørselsvejen til ejendommen Hørretvej 67, nu Hørretløkken

50. I flere år gik vejen kun hertil. I dag er epidemivejen helt væk og erstattet af den asfalterede vej, der fra rundkørslen fører ind til den nye bebyggelse i Hørretløkken.

Epidemikirkegården blev ikke nedlagt, men flyttet til Parcel No. 1, der fortsat hørte under den gamle Præstegård. Epidemikirkegården blev anbragt på parcellens nordlige del, der stadig var langt fra landsbybebyggelsen, der på det tidspunkt endnu ikke havde bredt sig til nord for jernbanen – bortset fra den tidlige udstykning i Hørretløkken.

Endnu en flytning af epidemikirkegården

Sognepræst Johan Mikkelsen solgte i 1915 på præsteembedets vegne de resterende 18. tdr. land af Præstegårdsjordens Parcel No. 1 sammen med den gamle Præstegård bygninger til landmand Johannes Levring Christensen. Nu lå epidemikirkegården igen i vejen for udnyttelsen af landbrugsjorden, hvorfor der for anden gang måtte foretages en flytning – og denne gang blev epidemikirkegården flyttet til Hørret Skov.

Udsnit af matrikelkort over Mårslet gældende fra 1884-1903. De blå markeringer viser hvilke jordstykker, der har været udlagt til epidemikirkegård - de har begge haft matr. nr. 24.

Epidemivejen på 6 alens bredde ses øverst. Den gang var det et godt stykke fra bymidten. I dag er stort set hele området bebygget.

Da Odderbanen blev anlagt 1884, bl.a. gennem præstegårdsjorden, var det nord for Mårslet, hvilket vi i dag regner for en del af Mårslets midtpunkt.

Et større kort kan findes på Historiske Kort På Nettet: <https://hkpn.gst.dk/>

I det skøde, der blev udfærdiget i 1915, da Johannes Levring Christensen købte den resterende del af præstegården, står der, at han fremover var forpligtet til at betale 24 kr. årlig i landgilde til Vilhelmsborg – det var for ”leje” af den jord, der måske engang skulle bruges som epidemikirkegård. Hørret Skov hørte indtil 1973 under herregården Vilhelmsborg. Lejen blev betalt – først til baron Ove Theodor og senere Holger Gyldenkrone, så fra 1923 til godsejer Lars Hviid og sidst til dennes søn Knud Hviid. I 1956 blev gårdejer Levring Christensen, der i 1954 havde overtaget præstegårdsjorden efter sin far, og godsejer Knud Hviid enige om at af- gøre betalingen af den fremtidige ”leje” med et éngangsbeløb.

Men hvor kom epidemikirkegården til at ligge? Det har næppe været i selve skoven, for idéen med en sådan kirkegård har jo været, at den skulle kunne anvendes her og nu – og ikke først efter at der er fældet en række træer og gravet træerødder op. Det eneste træløse areal i Hørret skov er Uller Eng midt i skoven, men her har der været for fugtigt til anlæggelse af en kirkegård. Nej, epidemikirkegården må have ligget uden for selve skoven.

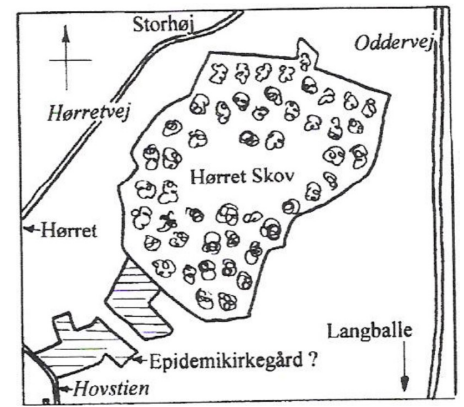
En mængde mennesker, nuværende og tidligere beboere i og omkring skoven, der kunne formodes at vide noget om epidemikirkegårdens placering, er blevet spurgt, men ingen havde nogensinde hørt om en sådan kirkegård ved Hørret Skov. Og skovridderen, under hvem alle Aarhusskovene hører, havde siden Aarhus Kommunes køb af Vilhelmsborg i 1973 også haft ansvaret for Hørret Skov, men heller ikke han kendte noget til en epidemikirkegård i eller ved skoven. Med svaret fra skovridderen var der vedlagt et kort – et luftfoto i farver af Hørret Skov, og med rød streg var der på fotoet indtegnet hvilke områder, der hørte til skoven. Dette kort var til stor hjælp.

Af kortet fremgik det, at Hørret Skov ud over den egentlige skov også omfatter to store markstykker på tilsammen 40.000 m² beliggende sydvest for skoven. Det ene markstykke grænser op til skoven og er meget sumpet, så her kan epidemikirkegårdens placering udelukkes. Det andet markstykke, der består af flere matrikelnumre er højereliggende og grænser op til Hovstien. Det kan kun være hertil, at epidemikirkegården i 1915 blev flyttet. Også de gode tilkørselsforhold med adgang ad Hovstien både fra Hørretvej og Langballevej taler for, at her må stedet være.

De 2 matrikler, der ligger nærmest Hovstien, er uopdyrkede og indhegnede, fordi stykket bruges til græsning.

Udsnit af nutidigt hybrid-luftfoto over Mårslet fra Krak.dk. De blå markeringer er på ingen måder målfaste, men det giver en idé om, hvor der har været udlagt og indviet jord til epidemikirkegård i Mårslet.

Matrikelnumrene er omforandret i forbindelse med de mange udstykninger gennem årene, så vi kan ikke umiddelbart bruge et nutidigt matrikelkort, men man kan genkende nogle af de gamle markskel mellem de nuværende boligkvarterer.

Vegetationen her er præget af kulturgræsser og lave ranunkler(2002). De 3 resterende matrikler var udlagt som dyrket græsmark. Gennem dette markstykke løber Kapelbækken – åben på det uopdyrkede stykke og engang rørlagt under den dyrkede græsmark.

For at være helt sikker på, at det nu var det rigtige sted, blev Tinglysningskontoret besøgt, for der måtte i 1915 være foretaget en form for tinglysning på disse matrikler – men, nej, der stod intet. Tinglysningskontoret henviste til kommunen, der jo i dag ejer marken, men et besøg på Rådhuset gav ikke nogen bekræftelse på en kirkegårds eksistens.

Heller ikke Menighedsrådets protokol kunne fortælle noget, selv om der helt sikkert i 1915 var foretaget en kirkelig indvielse af epidemikirkegården. Protokollen fortæller desværre slet ikke noget om året 1915 – heller ikke at den gamle Præstegård og resten af præstegårdsjorden blev solgt i det år, og at den nye Præstegård på Obstrupvej 4 blev taget i brug – det vidste alle jo i 1915, så hvorfor skrive det?

Men hvordan kan det gå til, at erindringer om epidemikirkegården, som man i slutningen af 1800-tallet og i begyndelsen af 1900-tallet havde gjort så meget for at bevare, i dag er gået helt i glemsel? Svaret må være, at tiden er løbet fra en sådan kirkegård. I tilfælde af epidemi i dag står lægerne betydelig bedre rustede end dengang, og ligbrænding som i 1800-tallet ikke var ukendt, men forbudt i Danmark, vil i dag kunne reducere en epidemis smittefare.

Trampestien fra 2002 mellem Hovstien og Hørret Skov, følger fra Hovstien det nordvestlige markskel af den mark, der sandsynligvis i 1915 blev udlagt til epidemikirkegård.

